

her i Salen har gjort sig gjældende, at Regjeringen vel turde vente, at et Forslag af denne Natur her vilde møde en velvillig Smøbekommen. Den ærede Rigsdagsmand for Holbø Amt 2den Valgkreds (Tscherning) siger: Der gives intet reelt Privilegium — jeg skal heller ikke strides herom — men jeg er dog ganske overbevist om, at den ærede Rigsdagsmand aldrig, naar han stod ligeoverfor det enkelte Tilfælde, vilde gjøre den theoretiske Betragtning gjældende, som han saa ofte fremsætter her i Salen, thi hvorledes stiller et Forhold af denne Natur sig? Regjeringen paa Statens Vegne indlader sig med den private Mand, tilfiger ham visse Rettigheder, hvorefter han tager sine Forholdsregler, og saa vil den ærede Rigsdagsmand give Regjeringen Ret til, naar den finder det beqvemt, at sige: Sa, jeg har rigtignok givet Dig disse Rettigheder, Du har derefter indrettet din Eiendom, hvortil der er knyttet saadanne Rettigheder, og derved skaffet den lidt efter lidt en større Værdi; men nu finder jeg det beqvemt at tage mit Ord tilbage, det var ikke meent paa den Maade, som det dengang blev givet. Saaledes som Monopolet findes omtalt i Moniverne, hvilket fra alle Sider er anerkjendt, og som den ærede Rigsdagsmand heller ikke har forsøgt at bestride, er det et af den Slags Privilegier, som vi nu i Almindelighed kalde reelle, og hvorfor der ifølge Grundloven skal gives fuldstændig Erstatning, naar de afløses, og Spørgsmaalet er derfor: Er den Erstatning, som der efter et Skjøn er sat derfor, fuldstændig eller ikke? Jeg vil nu meget nødig her udtale mig om den Sum, der er sat som Erstatning, thi jeg troer, at det vilde være meget uheldigt, om en Udtalelse her i Salen skulde føre til, at Syns- og Taxationsmændene gik høiere, end de ellers vilde gaae; men efter det, jeg kjenner til denne Sag, tør jeg nok sige, at disse Mænd, hvad enten deres Vurdering er for høi eller lav, have vurderet efter et overordentlig løseligt og daarligt Indblik i Sagen; de have slet ikke kjendt Forholdene, det er aldeles tydeligt. Med Hensyn til Spørgsmaalet om Erstatnings Udredelse af Befolkningen, som ogsaa har været reist, skal jeg kun bemærke, at vi ikke tidligere have fulgt den Regel, at den Befolkning, der har lidt under

Trykket af et Monopol i en længere Arrække, ovenikjøbet skal betale, naar det afløses; det er haardt nok, at Regjeringen efter den Tids uheldige statsøconomiske Anskuelser har lagt et saadant Tryk paa Befolkningen; men jeg troer, det vilde være aldeles urigtigt endnu dertil at paalægge den en Andeel i Afløsningen, naar man efter bedre statsøconomiske Anskuelser finder, at et Monopol ikke bør bestaae. Efter det Kjendskab, jeg har til Sagen, troer jeg ialtsald at kunne sige saameget, at man ikke vil kunne opnaae noget som helst Bidrag fra Befolkningens Side, og at man, naar man kommer ind paa den Vej, ikke vil opnaae at faae Monopolet afløst. — Hvad § 2 angaaer, da forstod jeg den ærede Underrigsminister saaledes — og jeg troer ogsaa, at Paragraphen efter dens Ord maa forstaaes paa den Maade — at naar hele Eiendommen med den til samme knyttede Eneret skulde overtages af Regjeringen, maatte den derom blive enig med Eieren — thi der staaer jo „efter Overeenskomst“ — og først derefter skal der foregaae en Taxation, som da er bindende for begge Parter — jeg haaber, at denne Opsattelse er den rigtige. I saa Fald troer jeg heller ikke, at man paa nogen Maade gaaer Eieren for nær, thi da har han jo givet sit Samtykke til, at han, for at faae Monopolet afløst, tillige afhænder Eiendommen, hvis Værdi man da i dette Tilfælde maa udfinde som i andre lignende: først ved et Syn og et Skjøn, og forsaavidt den ene af Parterne ikke er tilfreds dermed, ved at der foretages et Syn af en Overtaxationscommission.

J. S. Jespersen: Jeg skal, med Hensyn til det af mig anthydede Forslag, endnu kun tillade mig nogle faa Bemærkninger. Der er hittret, at Taxationen maa være bindende for begge Parter; det skal ogsaa jeg erkjende; men jeg har netop ved mit Forslag ikke villet fremkalde en Taxation; jeg vil have, at Afløsningen skulde stee ad Overeenskomstens Vej, som den, jeg troede, der vilde føre til det billigste Resultat, uden derfor at træde nogen af Parterne for nær. Den ærede Minister hittede, at dersom der blev stillet et for lidet Beløb til hans Disposition, for at opnaae en saadan Over-